

به نام خدا

درس: خارج فقه استاد طائب (جلسه دوازدهم)

موضوع: مبحث جهاد و دفاع (دفاع بیولوژیک)

تاریخ: سه شنبه، ۹۹/۰۲/۱۶

متن کامل؛

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَبِيبِ آلِهِ الْعَالَمِينَ
أَبِ الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمَعْصُومِينَ وَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ
رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي * وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي * وَ احْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي * يَفْقَهُوا قَوْلِي ^۱

در دفاع زیستی یکی از فروع، فروختن ابزار دفاع زیستی به کشورهای کفر است. باید در فروش تجهیزات دفاع زیستی به سایرین تقسیم بندی انجام بدهیم تا احکام این فرع کاملاً واضح باشد. ما می توانیم بگوییم که هدف اصلی هجوم جمهوری اسلامی بوده و دامنه این هجوم کشورهای غیر اسلامی را گرفته است. اصلی در اینجا به وجود می آید. همان طور که پیش تر بیان شد، هرگز هجوم زیستی از ناحیه جمهوری اسلامی و مسلمانان صورت نمی گیرد؛ بنابراین ابتلای هجوم زیستی ناشی از هجوم کافران به مسلمانان است، منتها به هر دلیلی دامنه این هجوم کشورهایی که هدف نبودند را گرفته و آنها مبتلا شدند به طوری که گستردگی دامنه سرایت به کشور مهاجم هم رسیده است. البته این مسئله را در نظر نداشتند، و یا در ضمن این هجوم مسئله ای اتفاق افتاده است. برای روشن شدن موضوع، این مطلب را عرض کنم که امروزه با هجوم کرونا مواجه هستیم.

تردید نیست که کرونا هجوم است، منتها بیان شد که آغاز این ویروس از چین بوده است. اول در چین انتشار پیدا کرد و بعد در ایران با منحنی رو به صعود و پر سرعتی ابتلا صورت گرفت. همه دنیا می دانند که منشأ نمی تواند چین باشد، چون روابط اقتصادی چین با ایران بسیار عالی است، حتی با

۱. سوره ط، آیه ۳-۲

ایران در مانور خلیج فارس هم‌پیمان شد و این مسئله باعث ناراحتی آمریکا و هم‌پیمان‌های آنها شد. پس این هجوم نمی‌تواند از طرف چین باشد.

بنابراین دو فرضیه به وجود می‌آید: یکی فرضیه این است که هجومی در کار نبوده و ما این فرضیه را منتفی می‌دانیم و به طور مطلق معتقدیم که این ویروس طبیعی نیست و صنعتی است. پس چین منشأ نیست. آمریکایی‌ها به همهٔ عالم اعلام می‌کنند که انتشار این ویروس از چین، و مقصر چین است و این ویروس توسط چینی‌ها به آمریکا آمده است.

اگر فرض کنیم که این ویروس برای آمریکایی‌هاست و هجوم از طرف آمریکایی‌ها و هدف چین بوده است، ایران مقابله به مثل نمی‌کند چون مقابله به مثل را حرام می‌داند. ما هرگونه تهاجم زیستی را حرام می‌دانیم، اما چینی‌ها حرام نمی‌دانند. احتمال دارد چینی‌ها در مقابله به مثل این ویروس را به آمریکا انتقال داده باشند، یعنی آمریکایی‌ها دامنهٔ هجوم را آسیا در نظر گرفته بودند و انتشار آن را از طریق هوا و حیوانات غیر ممکن می‌دانستند. به همین دلیل آنها مطمئن بودند که مبتلا نمی‌شوند. پس احتمال دارد که در مقابله به مثل، چینی‌ها این ویروس را در آمریکا منتشر کرده باشند.

البته چون چینی‌ها پایبند به اعتقادات مذهبی نیستند، ممکن است در آزمایشگاه‌هایشان، ویروس را دستکاری کرده باشند تا اگر آمریکایی‌ها واکسن این ویروس را ساخته باشند نتوانند از آن استفاده کنند و با انتشار ویروس در آمریکا، آنها هم گرفتار شوند. بنابراین آمار بالایی از کشته‌شدگان توسط ویروسی که خودشان درست کردند هر روز به گوش می‌رسد. پس احتمال دارد که چین این ویروس را در آزمایشگاه دستکاری کرده باشد، تا نگذارد آمریکا واکسن این ویروس را در دنیا به فروش برسانند. از نظر تجاری بیان خواهد شد که یکی از اهداف هجوم زیستی این است که کشور مقصد مورد هجوم قرار گیرد و بعد از مدتی، مهاجمان اعلام می‌کنند که واکسن این ویروس را یافته‌اند و با فروش واکسن سود هنگفتی می‌کنند.

در واقع، ضربهٔ اقتصادی محکمی به کشورهای مقصد زده شده، و سود اقتصادی کلانی هم حاصل شده است. پس به عنوان فرضیه بنده عرض می‌کنم که آمریکایی‌ها این عمل را انجام دادند و می‌خواستند این ویروس را در چین انتشار دهند، اما چینی‌ها در آزمایشگاه‌هایشان ویروس را

دستکاری کردند تا آمریکایی‌ها نتوانند واکسن آن را به دنیا صادر کنند. به هر تقدیر، کشور مهاجم مبتلا شده است. مبتلایان به این ویروس به چند دسته تقسیم می‌شوند. ۱. کشور هدف؛ ۲. کشورهای مسلمانی که به آنها سرایت شده است؛ ۳. کشورهای کفری که این ویروس به آنها سرایت کرده است؛ ۴. کشور مهاجم مبتلا شده است.

فروش ابزارهای دفاعی حکم خاص خودش را دارد. فروش ابزار دفاعی به کشورهای مسلمان مورد هجوم واجب است، چون ما موظف به دفاع از مسلمانان هستیم «مَنْ سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِي يَا لَلْمُسْلِمِينَ فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ» کسی که صدای انسانی را بشنود که مسلمانان کمک کنید و به او کمک نکند مسلمان نیست. این ویروس ناله و استغاثه بیمار و صاحب بیمار را به فلک الافلاک رسانده که مسلمانان کمک کنید؛ بنابراین واجب است که به کشورهای مسلمان کمک کنیم و حتی اگر آنها امکان خرید ندارند و ما این امکان را داریم واجب است که مجاناً به آنها ابزار دفاعی دهیم، چون دفاع با اموال و انفس بر مسلمانان واجب است.

کشورهای کفر به دو دسته تقسیم می‌شوند. دسته اول، کشورهایی هستند که با ایران رابطه خصمانه ندارند. فروش ابزار دفاعی به این کشورها ایرادی ندارد. وجوب ندارد، مگر اینکه استغاثه کنند، چون در باب استغاثه آمده است که «مَنْ سَمِعَ رَجُلًا يُنَادِي يَا لَلْمُسْلِمِينَ فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ» در حدیث نیامده که «مَنْ سَمِعَ مُسْلِمًا» پس در استغاثه واجب است که کمک شود. فرض کنید مسلمانی می‌بیند که کافری در آب افتاده و تقاضای کمک می‌کند؛ در صورت استطاعت، اگر به او کمک نکند مسلمان نیست. بنابراین، فروش ابزار دفاعی به آنها اشکالی ندارد.

سؤالی پیش می‌آید و آن این است که عبارت «در حال نبرد با ما نباشد» به چه معناست؛ آیا معنای جنگ این است که با توپ و تانک به کشوری حمله شود؛ یا معنای جنگ این است که سیستم حاکم به دنبال براندازی نظام است، اما به هر دلیلی نمی‌تواند در سیاست عمومی خود اعلام کند ولی این مسئله از عملکردش مشخص می‌شود. در این روزگار، اسرائیل کشور حربی با ماست. ما هیچ

۱. کج ۲، ج ۲، ص ۶۴
۲. منظور کفر حربی نیست.

خاکریز یا توپ و تانکی برای مقابله با اسرائیل نداریم ولی اسرائیل کشور حربی است چون رسماً اعلام می‌کند که باید جمهوری اسلامی از بین برود.

آیا آمریکا کشور حربی است؟ اگر اعلام رسمی کند که می‌خواهد ایران را از بین ببرد کشور حربی به حساب می‌آید، اما اگر اعلام نکند، ولی تحرکات اسرائیل را تأیید کند جزو کشورهای حربی به حساب می‌آید. بقیه کشورها هم به همین صورت هستند. کشورهایی که اعمال اسرائیل را علیه ایران تأیید کنند با ایران حربی هستند. در این روزگار آمریکا کشور حربی است چون حکومت آمریکا رسماً اعلام کرده که باید جمهوری اسلامی براندازی شود و ما این ملت را از دست این حکومت نجات دهیم. آلمان به این مسئله اشاره نکرده است ولی در سیاست‌های تحریمی، آلمان در کنار آمریکا می‌ایستد. از نظر فقهی، آلمان هم مثل آمریکا کشور حربی به حساب می‌آید یعنی هرگونه کمک به بقای حکومت آلمان به منزله کمک به کافر حربی است یعنی ارتباطات شما باعث بقای حکومت آلمان می‌شود.

آیا حربی بودن به معنای تهاجم به ماست، یا اینکه حمله به دیگر کشورهای مسلمان هم کشور مهاجم را در گروه کشورهای حربی قرار می‌دهد؟ در این روزگار، یمن با ایران ارتباطی ندارد. عربستان با یمن در حال جنگ است. اگر آمریکا، آلمان و فرانسه و انگلیس و ... به عربستان کمک کنند در واقع علیه یمنی‌ها وارد جنگ شدند، آیا این کشورها کافر حربی به حساب می‌آیند؟ وقتی صدام به خرمشهر و آبادان حمله کند برای مردم خرمشهر و آبادان و آذربایجان و همه مردم، کشور حربی محسوب می‌شود.

در این روزگار، کشورهایی که با ایران جنگ مستقیم نداشتند ولی با مسلمانان می‌جنگند نیاز به ابزار دفاعی دارند. فروش ادوات دفاعی به این کشورها چه وجهی دارد؟ در این روزگار، ایران به آلمان کیت تست کرونا فروخته است. آلمان کشوری است که حزب الله را تروریست معرفی کرد، یعنی آلمان کشور حربی به حساب می‌آید.

پس مسئله به چند قسمت تقسیم شد: فروش ادوات به کشورهایی که به هیچ وجه حربی به حساب نمی‌آیند، ایرادی ندارد، چون از عمومات بیرون است و تعامل بر اثم و عدوان نیست و تعامل بر خیر

است؛ زیرا تلاش کرده‌اید که انسان‌ها نمیرند. در عین حال روایت خاصه وجود دارد. در صحیح‌ه
محمد بن قیس آمده است: «أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
قَيْسٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْفِتْيَانِ تَلْتَقِيَانِ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ أَوْ نَبِيْعُهُمَا السَّلَاحَ قَالَ بَعْهُمَا مَا
يَكْنُهُمَا كَالذَّرْعِ وَالْخُفَيْنِ وَنَحْوِ هَذَا.» دو گروه از اهل باطل با هم می‌جنگند، آیا می‌توانم به آنها
سلاح بفروشم؟ امام صادق علیه‌السلام فرمودند: به آنها چیزی مثل زره و ساق‌بند جنگی بفروش که
آنها را در برابر هجوم محافظت می‌کند. از این روایت نتیجه می‌گیریم که فروش ابزار دفاعی به
کفاری که با مسلمانان نمی‌جنگند ایرادی ندارد. در این روایت بیان شده «تَلْتَقِيَانِ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ» به
مقاتلین بفروشم، و جواب این است که ابزار دفاعی را بفروشید. اگر نبرد اهل باطل با ما باشد، فروش
ابزار دفاعی به آنها حرام است. پس اصل فروش ابزار دفاعی ایرادی ندارد، مگر کشوری به ما حمله
کند که این مسئله اطلاق روایی دارد.

اگر کشورهای حربی با ما نجنگند ولی در هجوم زیستی مبتلا شوند، آیا فروش ادوات دفاعی به آنها
حلال است؟ بله، فروش حرام است، چون فروختن ابزار دفاعی به کشور حربی است، مگر اینکه
مجاز داده شود یعنی فروش حرام است اما در این زمان، بعضی از موارد باعث شود که تراحم به
وجود آید. چه چیزهایی جزو موارد تراحم به حساب می‌آید؟ در درگیری و هجوم کرونایی شرایطی
برای کشور به وجود آمده که مجبور شدیم تا کسب درآمد داشته باشیم. یکی از راه‌های کسب درآمد
فروش ابزار به این کشورهاست. پس نیاز به کسب درآمد وجود دارد، از طرف دیگر هم فروش ادوات
دفاعی به کشورهای حربی حرام است، بنابراین تراحم واجب و حرام به وجود می‌آید. در اینجا
تکلیف این است که مشخص شود اولویت با کدام طرف است. مسئله بعدی در نظر گرفتن آبروی
نظام است. درست است که آلمان حربی به حساب می‌آید، ولی تهاجم زیستی تأثیر فرهنگی در دنیا
گذاشته و همه مردم نیازمند کمک هستند. الإنسان عبید الإحسان، انسان بنده احسان است. اگر
کسی در سختی‌ها دست شما را بگیرد، تا زمانی که فطرت انسانی زنده است محبت از یاد آدمی

۱. کتب، ج ۳، ص ۱۱.

۲. مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول، ج ۸، ص ۳۶۸. این عبارت در قسمت پهلوی‌ها آمده و در شرح لغوی نیز وجود دارد.

نمی‌رود. آلمان کشوری است که ابتلای بالایی را در هجوم کرونایی پیدا کرده است، و در ساخت ابزار دفاع زیستی نیازمند است. اگر از طرف ایران، کشور مسلمانی که دومین کشور در هجوم بوده، ادوات نجات فرستاده شود و در این سختی دست آنها را بگیرد، تأثیر تبلیغات آنها علیه خشونت و بیرحمی اسلام به یکباره برعکس می‌شود و اگر حکومت بخواهد به جنگ با ایران بیاید مردم آن کشور همکاری نمی‌کنند یعنی از نظر روانی، کمک به آنها جنبه بازدارندگی در آن کشور دارد. پس حکم این مسئله می‌شود: وجوب تألیف قلوب به اسلام، مثل هزینه کردن زکات در مؤلفه قلوبهم. مؤلفه قلوبهم کفاری^۱ هستند که اگر زکات را خرج آنها کنند میل به مسلمانان پیدا می‌کنند. پس فروش ادوات دفاعی به این کشورها به شرطی جایز است که مُؤَلَّفَةً قُلُوبُهُمْ صورت بگیرد و در غیر این صورت جزو محرمات است. ان شاء الله بقیه بحث را در جلسه بعدی مطرح می‌کنیم.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

منابع

قرآن کریم

کافی، کلینی، محمد بن یعقوب، ۳۲۹ ق، غفاری علی اکبر و آخوندی، محمد، کتب اربعه، عربی، ج ۸، دار الکتب الإسلامية، تهران، ایران، ۱۴۰۷ ق، چهارم.

مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۱۱۰ ق، رسولی محلاتی، سید هاشم، کتب اربعه، عربی، ج ۲۶، دار الکتب الإسلامية، تهران، ایران، ۱۴۰۴ ق، دوم.

۱. «إِنَّ الصَّلَاةَ تُلْفِقُ الْفَرَّاءَ وَالْمَمَكِينَ وَاللَّامِلِينَ عَلَيْهِ أَوْ الْمُؤَلَّفَةَ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرَّوِّ بَدْوًا لِمِائِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ» ،سورة توبه، آیه ۶